

malū nō operatur. Plenitudo ergo legis, est dilectio. **Deum timete, regem honorificate.** Monet ergo congruū cunctis impendere honorē, & iuxta imperiū dñi, Cæsari quæ Cæsaris sunt, & deo reddere quæ dei sunt. Qui timet deum, facit bona: quia initiū sapiētiæ, timor dñi. De timore dñi omne bonū nascit, & p̄ timorē dñi omnis malitia hoīs euacuatur. Quia *Eccle. 17.* qui timet deū, diligenter se à peccatis custodit. Sic ergo timeamus deū, ut diligamus eū, quia perfecta est charitas, quæ foris mittit timorē seruilem. **Serui, subditi estote in omni timore dñis non tantū bonis & modestis, sed etiā dycolis.** Hæc est enim gratia in Christo Iesu dño nostro.] Propter dei timorē pariter & amorē, dignū & iustū est unicuiq; homini, suo dño fideliter seruire, siue præsentibus, siue absentibus: quia quicquid hō boni fecerit propter deum, nihil perdit, quia ipse reddet unicuiq; scdm̄ opera sua. Semper em̄ in uita hoīs finis quæritur, qualis sit extremo tēpore uitæ suæ: quia de fine suo unusquisq; aut iustificatur, aut condēnatur. Ideo instātissime bona quæ cœperit unusquisq;, perficere contēdat, ut perpetuam à dño mercedem accipiat, ipso largiēte, qui uiuit & regnat in secula seculorum, Amen.

DOMINICA III.

post pascha Iubilate. Iohan. XVI.

In illo tempore Dixit Iesus discipulis suis: Modicum & iam nō uidebitis me, & iterum modicum & uidebitis me, quia uado ad patrem. Et reliqua,

M Odicum uiam non uidebitis me mortalem, corruptibile, comprehensibile, sicut nunc uideris. et iter modicum et uidebitis me immortalē, incōprehensibile, incorruptibilem. Quoties euangelicā lectionē recitamus, considerandū est, quā solet cōtingere, ut quaedā pars eius specialiter ad discipulos, quibus corporaliter loquebatur, pertineat, quaedā uero gñaliter ad uniuersalē ecclesiā. Quod in hac lectionē facile cōprobatur, si textus eiusdem diligentius consideretur. Quod uero ait, [modicum & iā non uidebitis me, & iter modicum & uidebitis me,] specialiter ad discipulos pertinet, quibus per corporalē præsentiā loquebatur. Quod autē illis nō intelligētibus, inferius exposuit, dicens: Amen amen dico uobis, quā plorabitis & flebitis uos.] &c. usq; uertetur in gaudiū, sic apostolis specialitē cōuenit, ut etiā uniuersali ecclesiā gñaliter congruar. Quia ergo ea qua tradendus erat nocte, hæc discipulis loquebatur, modicum erat quo eum uisuri nō erant, quā ipsa nocte comprehēsus, & in crastino crucifixus, in sepulchro est collocatus, & tunc cœperūt eum non uidere. Nocte uero ac die sequenti in sepulchro quiescens, mane prima sabbati resurrexit, & discipulis ianuis non apertis apparuit. Sive certe futurum erat modicum, quo eum uisuri erāt, quā post resurrectionē per quadraginta tantūmodo dies in multis argumentis eis apprensus, quadragesimo die illis uidentibus in cælū ascendit. Vnde & subditur: Quia uado ad patrem. Quod non de diuinitate, sed de humanitate loquit. Iter se dicit ire ad patrem phumanitatem, à quo non discessit per diuinitatē, sicut ipse

Johan. 10 ait: Ego & pater unū sumus. Sicut enim patrem non

deseruit, cum apostolis apparuit, sic apostolos non dereliquit, cum ad patrē redijt, sicut ipse dicit: **Ecce** *Matt. 28*
ego uobiscum sum omnibus diebus usq; ad cōsum-
mationem seculi. **Manens** ergo cū patre per diuinita-
tem, discipulis apparuit per humanitatem: & reuer-
rens ad patrem per humanitatem, mansit cū discipu-
lis p diuinitatē, sicut alibi dicit: **Exiui** à patre & ueni *Johan. 16;*
in mundū, Venire quippe & redire, humanitatis est:
manere & esse, diuinitatis. **Quod** facile illorum intel-
lectui patet, qui in uno mediatore dei & hoīm utrūq;
naturam, diuinam scilicet & humanam, confitētur.
Et bene ad patrem ire dicitur: quia quā diu cū di-
scipulis conuersatus est, simili carne indutus qua & il-
li, potuit simul cum illis comprehendi, ligari, flagel-
lari, somno grauari, fatigari, crucifigi & mori, & his
similia ad humanitatem pertinentia pati: sed post re-
surrectionem, abiecta carnis mortalitate, ita à patre
clarificatus est, & impassibilis atque immortalis fa-
ctus, ut nullum iam horum patatur. **De** quo p *2. Corin. 5*
Pau-lum dicitur: **Et** si noueramus **Christum** secundū car-
nem, sed iam nunc non nouimus. **Et** iterū: **Christus**
resurgens ex mortuis, iam non moritur &c. **Et** quia *Roma. 8*
piæ mētes discipulorū, pij magistri absentiam corpo-
ralem sine graui tædio & dolore ferre non poterāt,
manifestatur cum subiungitur: **Direrunt ergo et**
discipulis eius ad inuicē: Quid ē hoc quod
dicit nobis, modicum & non uidebitis me, & iterū
modicū & uidebitis me, & quia uado ad patrē: **Dice**
bāt ergo: Quid est hoc qd dicit nobis modicū? **Nesci-**
mus qd loquitur.] **Habet** autē humana mēs hoc p-
prium, ut quod omnino nō uult, aut tarde intelligat,
aut tardius credat. **Et** ideo discipuli, quia nolebant,

nec credebāt quod pius magister ab eis corporaliter separaretur, quāuis manifeste diceret, modicum & iam non uidebitis me, non hoc intelligebant. Vnde & inter se conuerentes dicebant: [Quid est hoc quod dicit modicum? Nescimus quod loquitur.] Iuxta hūc sensum, cum alibi eis suam passionem prædiceret, dicens, **Ecce ascendimus Hierosolymā, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per prophetas de filio hominis, &c. subiūctū est, Et ipsi nihil horū intellexerunt, erat enim uerbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ dicebātur. Quare? Quia quæ pati non oprabant, ut pati posset non intelligebant. Sed quia querelas suas ad callida argumenta non conuerterunt, sed pium magistrum humiliter interrogare disposuerunt, ille qui cordis est scrutator, eorū cogitationes præueniēs, antequā interrogaretur, respōdit, ut qui in multis se deum esse ostendit, etiā in cordium inspectione se eum esse declararet, illum scilicet, de quo scriptum est: **Dñs nouit cogitationes hominum, quā uanæ sunt. Et Psalmista: Intellexisti cogitationes meas de longe. Et iterum: Cogitatio hominis confitebitur tibi. Et Salomon: Tu deus solus nosti corda filiorū hominum. Et iterum: Quæ sunt in corde hominū, oculi tui uidēt dñe. Et rursus: Homo uidet in facie, deus autem in corde. Sive cogitationes eorū præuenire uoluit, ut oñderet eos non debere dubitare ex eius pmissionibus, quæ tam facile oculis suarum cogitationum uidebant dinoscere. Vnde & subditur: Cognouit autem Iesus, quia uolebant eū interrogare, & dixit eis: De hoc queritis inter uos quia dixi, modicum & non uidebitis me, & iterū modicum & uidebitis me: Ac si diceret: Si****

Matth. 20

Psal. 138.

Psal. 75

2. Paral. 6

hoc uos conturbat, & uestras mētes sollicitat ga di-
 xi, modicū & nō uidebitis me, adhuc audite: Amen
amen dico uobis, quia plorabitis et flebitis
uos, mundus autē gaudebit. Vos autem contristabi
 mini, sed tristitia uestra uertetur in gaudium.] Fle-
 bant em̄ amatores Christi, cū eum quē sine culpa in
 mundo cōuersari conspexerāt, quasi reum cōprehen-
 di, ligari, flagellari atq; crucifigi uiderūt. Neq; em̄ si-
 ne graui dolore uel fletu eius mortē uidere poterāt,
 cuius uitā nimio amore dilexerāt: quemq; prius mor-
 tuos suscitare uiderant, mortuū uidebant. At ē con-
 tra mundus gaudebat. i. Iudæorū populus, qui ppter
 mundi amorē recte mundus uocatur, cū cerneret eū
 crucifigi, q; grauis erat etiā eis ad uidēdū, existiman-
 tes nomen eius esse delerū. Sed nunquid semp repro-
 bi lætabuntur, & electi contristabuntur? Non. Dicā
 quid dicat: [Tristitia uestra uertetur in gaudium.]
 Sed tristitia apostolorū uersa est in læticiam, qñ (sicut
 ait euangelista Lucas) gauisi sunt discipuli uiso dño.
 E contra falsa lætitia Iudæorū cōmutata est in mœ-
 stitiam, intantum ut eius resurrectione audita, mili-
 tibus pecuniam pmitterent, dicentes: Dicite q; a no-
 bis dormientibus uenerūt discipuli eius nocte, & fu-
 rati sunt corpus eius, & si hoc auditū fuerit à præside,
 nos suadebimus ei, & securos uos faciemus. Sed q; a
 partem huius lectionis superius gñaliter ad uniuersa-
 lem ecclesiā pertinere diximus, suis uerbis dñs fide-
 libus luctū & fletū indicat, quibus dicit: Amen amen
dico uobis, quia plorabitis &c. usq; uertetur
 in gaudiū. In conualle nanq; lachrymarū positi, sar-
 cina peccatorum grauati, non solū pro remittendis pec-
 catis desient, sed etiā pro expectatione æternæ uitæ

- Psalm. 6** quotidie gemunt, dicētes cum Psalmista: Lauabo
Psalm. 79 singulas noctes &c. Et iterum: Cibabis nos pane la-
Psalm. 119 chrymarū. Et rursus: Heu mihi quia incolatus meus
 &c. Et alibi, Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die
 ac nocte. Recolunt em̄ unde ceciderūt, & considerāt
 ubi peruenerint. Dumq; reproborum pœnas & glo-
 riam iustorum ante mentis oculos reducunt, in con-
 spectu pijsissimi iudicis maculas peccatorū fonte ab-
Psalm. 37 luunt lachrymarum, dicētes cū Psalmista: Dñe, ante
 te om̄ne desiderium meum, & gemitus meus à te non
Psalm. 55 est absconditus. Et iterum: Deus, uitam meam nuncia-
 ui tibi. Nec solum pro suis, sed etiam aliquoties pro
 alienis sancti deflent peccatis, cum eo si irreuocabi-
 liter in eis persistere uiderēt, sicut faciebat Paulus apo-
2. Cor. 12. stolus, qui dicebat: Lugeo multos ex his qui antea
 peccauerunt, & nō egerūt pœnitentiam super impu-
 dicitijs quas gesserunt. At uero mundus gaudet, id
 est, mundi amatores, cum extolluntur in honoribus,
 in salute corporum, in abundantia rerum, in procre-
 atione filiorum. Recte autem mundus uocantur, quia
 totū desiderium suū in mundi amorē ponūt & nullā
 aliā uitā diligūt, de quibus dñs ait in euāgelio: Pater
 iuste, mūdus te nō cognouit. Et Iohānes apostolus:
1. Johā. 5 Mūdus totus in maligno positus est. Sed umbrati-
 ca atq; fumatica eorū læcitiā in tristitiā uertitur, quia
Job. 21. sicut ait beatus Iob, Ducunt in bonis dies suos, & in
 puncto ad inferna descendūt. quibus dñs ait in euāge-
Luce. 6. lio: Væ qui ridetis, quia plorabitis, quibus etiā per
Mat. 65 prophetam impropert, dicēs: Ecce serui mei latabunt
 in lætitiā, uos autē confundemini, Ecce serui mei exultabūt
 in lætitiā, uos clamabitis præ dolore cordis, & præ
 contritione spiritus uestri ululabitis. Iustorum autē

breuis tristitia in aeternam lætitiã conuertetur, qm̄ mortale hoc induet immortalitate, & corruptibile hoc induetur incorruptione. Et qui modo seminãt in lachrymis, tunc in gaudio metent. Et quando implebitur illud quod dominus ait: **Beati qui lugent,** qm̄ ipsi consolabuntur. Et **Iob:** Os ueracium implebitur risu. **Tunc** ergo reproborum lætitiã in tristitiã uertitur, quando cum post uniuersale iudicium uiderint sanctos in gloria coronari, & se in tartarũ precipitari. Et incipient lugere, dicentes: Isti sunt quos aliquã habuimus in derisum & in similitudinem improprij, nos insensati, uitam illorum æstimabamus infaniam, & finem illorum sine honore. Quomodo nunc inter filios dei sunt computati, & inter sanctos fors illorum est? Sed quia discipuli nondum erant capaces ad supradicta intelligẽda, uolens dominus ex rebus terrenis dare similitudinem, & ad eorũ tristitiã consolandã, similitudinẽ intulit, dicẽs: **Mulier cum parit, tristitiã habet, quia uenit hora eius.** Iuxta literam ita est, quoniã mulier cum parit, cum mœrore & tristitiã parit: quia ex eo tẽpore, quo primæ matri nostræ dictum est, In dolore paries filios, mulieris natura est cum mœrore & dolore parere. Spiritually hæc mulier sanctã significat ecclesiam, quæ nõ propter mollitiẽ mulier dicitur, sed propter cõiunctionem uiri, de quo iure canitur: **Notabilis in portis uir eius,** quãdo sederit cũ senatoribus terræ. Ex fecunditate prolis mulieri comparatur, quia hæc mulier tot quotidie filios dei parit, quot fideles per undã baptismatis & gratiã spiritus sancti regenerat. De qua regeneratione dominus alibi ait: **Ni si quis renatus fuerit ex aqua & spũ sancto, etc.** Hæc

Job. s.

Sapient. s.

Sene. s.

Johan. s.

est enim illa mulier, de qua dominus in euangelio figurate loquitur, dicens: **Simile est regnum cælorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus, donec fermentaretur totum, quia ecclesia doctrinam sancti euāgelij in tribus partibus mundi seminavit, Asia, Aphrica, Europa, donec fermentaretur totum, id est, donec totum genus humanum prædicationem Christi audiret. De qua etiā per Salomonē dicitur: Mulierē fortē quis inueniet? Procul & de ultimis finibus precium eius, confidit in ea cor uiri sui, & spolijs non indigebit. In cuius typo uel figura regina Saba à finibus terræ uenit in Ierusalē audire sapientiam Salomonis. Sed hæc mulier cū parit, tristitiam habet, quia uenit hora eius: quia sancta ecclesia, cum in prædicatione inuigilat, aliquando ab exterioribus hostibus, semper autē ab interioribus premit. Bellum em̄ quotidie agit, non aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritalia nequitiae in cælestibus, sciens scriptum: Multæ tribulationes iustorum. Et iterum, Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnū dei. Ad cuius mulieris mēbra nouerat se Apostolus pertinere, cum spiritualium filiorū lapsum gembunda uoce desiebat, dicens: Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in uobis. Et propheta, cum dicebat: A timore tuo domine concepimus, & parturiuimus spiritū salutis. Cum autē pepererit puerum. Sicut mulier nato puero gaudet, sic ecclesia, cum fidelium animas ad æternā uitam transmittit, gratulat̄. Sēper em̄ inter pressuras tribulationum subleuatur spe præmioꝝ, illud Apostoli in me-**

Matth. 13

Prou. 31

Psalm. 33
Actu. 14

Sala. 4

Isaie. 26

moriam reducens: Non enim condigne passionibus sunt
 huius temporis ad futuram gloriam, quae reuelabitur
 in nobis. Quale autem quantumve ibi sit gaudium,
 his uerbis manifestatur, quibus dicitur: Janō me-
minit pressuræ præcedentis, propter gaudiū sub
sequens: quia natus est homo in mundo. Tanta
 enim gloria datur sanctis, ut non solum de futuro non
 timeant, sed etiam præteritarum pressurarum obliui
 scatur, sicut per Iohannem in Apocalypsi dicitur: Abs-
 terget deus omnem lachrymam ab oculis sancto-
 rum, & iam non erit amplius neque luctus, neque clamor,
 neque dolor ullus, quoniam priora transierunt. De quo Psal. 149.
 rum spiritali læticia etiam per Psalmistam dicitur: Ex-
 ultrabunt sancti in gloria, lætabuntur in cubilibus suis.
 Tanta enim ibi erit securitas, ut etiam morti insul-
 tent, dicentes: Vbi est mors aculeus tuus? Vbi est con-
 trectio tua? Vbi est summa uita, imago mortis erit nul-
 la: quia qui nunc pugnant in certamine, tunc corona-
 buntur in remuneratione. Recte autem homo natus
 in mundo dicitur, cum anima fidelis ad futuram uitam
 transit: quia sicut consueta narratione nasci dicimur,
 cum de utero matris in mundum progredimur: sic fide-
 lis anima spiritaliter nasci creditur, quoniam de æterna præ-
 sentis uitæ ad beatam uitam transire meretur. Unde
 mos ecclesiasticus obtinuit, ut dies beatorum marty-
 rum siue confessorum, quibus de hac uita migrauerunt,
 non funebria, sed natalitia uocemus: quia tunc felici-
 us uiuere cœperunt, cum per mortis umbram ad uitam
 æternam peruenire meruerunt. Quam uitam dominus fi-
 delibus promittit, dicens: Qui credit in me, etiam si mor-
 tuus fuerit, uiuet. Illa autem natiuitas multo felicior Johan. 11.
 est ista, quia prima natiuitate terris nascimur moritu

Psalm. 83

ri, secūda uero cælo nascimur sine fine uicturi, canētes cum Psalmista: **Melior est dies una in atrijs tuis super millia.** Exponens autē dñs quid in similitudine, quam de muliere proposuerat, intelligere uellet, adiunxit:

Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis. Iterum autem uidebo uos, & gaudebit cor uestrum, & gaudium uestrū nemo tollet à uobis.] **Ac si diceret:** Sicut mulier cū parit, tristitiā habet, sic & uos de mea passione cōtristabimini: & sicut mulier nato puero gaudet, sic uos mea resurrectio lætificabit. **Sed quid est quod ait,** [**Item autē uidebo uos:**] **Nunquid aliquo interuallo temporis ab eius uisione abscondimur,** cuius oculis nuda & aperta sunt omnia: **Nō.** **Sed quod ait,** [**uidebo uos,**] tale est ac si dixisset: **Eruam uos de tribulatione,** & liberabo uos de angustia. **Videre em̄ nos dicitur deus tunc proprie,** quando miseratus à pressura tribulationis absoluit, sicut ipse ait

Exodi. 3
Psalm. 113

Moyse: Videns uidi afflictionē populi mei. & c. **Et illud quod Psalmista precabatur,** dicens: **Vide humilitatē meā & eripe me.** **Vidit ergo apostolos dñs,** quā eos de angustijs, quas de eius passione sustinuerāt, liberauit. **Sive certe quod ait,** uidebo uos, tale est ac si diceret per tropicam locutionem, **uidere uos faciam.**

Sene. 22

Videre enim deus dicitur, quando ut nos uideamus, illuminat, sicut & cognoscere dicitur, quando ut cognoscamus facit, uelut ipse ait **Abraæ:** **Nūc cognoui quod timeas deū,** id est, cognoscere te feci. **Quod autem ait,** [**et gaudebit cor uestrum**] datur intelligi, quia gauisum est cor discipulorū, quod de eius passione fuerat contristatum, quando eū à mortuis resurrexisse uiderūt. **Et adhuc huberiori gaudio sunt iucundati,** quā hominem deo coniunctum, collaudantibus

angelis, in caelos ascendisse conspexerunt, sicut Lucas euangelista ait: Et ipsi adorantes, regressi sunt in Ierusalem cum gaudio magno, & erant semper in templo laudantes & benedicentes deum. **Quæritur** autem quare dicat, [& gaudium uestrum nemo tollet a uobis,] cum post eius ascensionem non solum frequenter caesi, sed etiã uinculis stricti & carceribus immissi legantur. Sed sciendum quia gaudiũ, quod de eius resurrectione & ascensione perceperunt, nulla tristitia, nulla psecutio, nulla angustia ab eis auferre potuit, quin potius (ut scriptura refert) iubilãt gaudẽtes à cõspectu concilij, dicentes dignos se esse pro nomine Iesu contumelias pati. **Vnde** & unus eorum gratulabundus aiebat: **O**me gaudium existimate fratres, cum in **Jacobi** uarias tribulationes incideritis, scientes quia tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio uero spem, spes autem nos confundit, quia charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum, qui datus est nobis. **Hoc** inuisibile & inenarrabile gaudium dominus promittebat apostolis, cũ dicebat: **P**erite & accipietis, ut gaudiũ meũ in uobis sit, & gaudiũ ur̃m impleat. **Huius** ineffabilis gaudij, qd nemo ab ap̃lis auferre potuit, participẽ **Roma** nouerat esse ap̃lus Paulus, cũ dicebat: **Q**uis nos separabit à charitate Ch̃ri? **T**ribulatio, an angustia? an famas? an psecutio? an nuditas? an gladius? **Certus** sum quia neq; mors, neq; uita, neq; presentia, neq; futura, neq; altitudo, neq; profundũ, neq; alia creatura poterit nos separare à charitate dei, quæ est in **Christo** Iesu. **Et** nos igitur si pro modulo nostræ fragilitatis in presenti uita cum apostolis contristari non reuerimus, ad illud ineffabile gaudium, quod ille promittebat,

1. Cor. 1.
Roma. 8

peruenire merebimur, quando introibimus in cōspe-
ctū dñi in exultatione: quia (ut ait Apostolus) si fue-
rimus socij passionū, erimus & consolationis: et si cō-
parimur, & conregnabimus. Quod gaudiū nemo tol-
let à uobis, q̄a nulla uarietas, nulla tristitia, nullus me-
tus mortis in aeterna læticia inueniri poterit, sed (sic-
ut ait scriptura) gaudium & læticiam obtinebūt qui
redempti fuerint à dño, & conuenient in Sion letan-
tes, & læticia sempiterna super capita eorum.

DOMINICA III.

post Pascha, Cantate. Iacobi. I.

Charissimi, Omne datum optimum, &
omne donum perfectum de sursum est.
Et reliqua,

ET generaliter de omnibus, & specialiter de una-
quaq; à deo data uirtute intelligitur. Potest au-
tem & specialiter datum optimum, de continē-
tia matrimonij, & donū perfectum de uirginitate in-
telligi. Descendens a patre luminum. Pater lu-
minum dicitur deus, quia ab ipso siue inuisibilem lu-
minū, ut sunt angeli, de quibus in principio dixit de-
us, Fiat lux: siue animarum illarū, quibus ait Iesus, Vos
estis lux mundi, seu uisibilem, solis & lunę & stellarū,
generaliter omnia facta sunt. apud quem non est
transmutatio. Non enim mutabitur, qui dixit: Ego
sum qui sum, Motus & tempus, incrementum & de-
fectus, omnino diuina non accepit natura. Recr-
ditudininis obumbratio. Non enim deus sicut di-
es post lucem obumbratur tenebris, q̄ semper lux lu-